

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXIII — Број 543
Субота, 26. мај 1962. год.

ИЗПАЗИ СУБОТОМ

КРОЗ ВЕКОВЕ

РАТНИ ТРОФЕЈИ

Саксије за цвеће у двору севињског калифа Абада ел Мотадида (1042—1069) биле су начињене

не од лобања непријатеља које је он убио у борбама својом сопственом руком.

ЛУКАВИ ЗАРОБЉЕНИК

Шпанци показују туристима у Мадриду собу у којој је 1525. године био заробљен француски краљ Франсоа I. Да би га понизили и приморали да им се приликом изласка из собе поклати синизи су довратак. Али лукави владар није пао у клопку; излазио је са окренутим леђима и тако их изиграо.

ПРВИ БОИ-ТОН

Прву књигу о добром понашању за коју се зна написала је у 3. веку пре наше ере грчка хетера Гнатена. Њен спис звао се „О понашању за столом“ и сви они који су посећивали њу и њену ћерку морали су се држати правила наведених у њему. Калимах, књижевник велике александријске библиотеке, одао је њеном спису признање ти ме што га је, иако је био мали, унео у каталог те библиотеке.

КАЗНА ЗА ПОХЛЕПУ

Манлијус Аквилијус, римски гувернер Сицилије, био је 88. године

пре наше ере кажњен због своје незасите похлепе и подмитљивости на тај начин што су га натерали да испије пун лехтар растопљеног злата.

У ОВОМ БРОЈУ: Пуш
на Месец, пре 60 година
Машина и осмиса.
Повести о старој лији.
Трагом ратне смиса.
Модерна бајка. Мало
смеха. Занимљивости

МАЈСТОР ЗА МАСОВНЕ ТУЧЕ, РЕЖИСЕР АНРИ КОГАН МЕЂУ СВОЈИМ ПРОФЕСИОНАЛНИМ КАВГАЦИЈАМА. АКО И ГЛУМЦИ ЛИЧНО МОРАЈУ ДА УЧЕСТВУЈУ У ОВАКВИМ СЦЕНАМА ПОСТАВЉАЈУ СЕ НЕВИДЉИВЕ АСУРЕ А ОНИ ИСПОД КОСТИМА НОСЕ ЗАШТИТНЕ ПРЕСЛУКЕ ОД ГУМЕ

СТУДИО ЗА ФИЛМСКЕ ТУЧЕ

Пре неколико година једног француског режисера је разлутила оваква оцена његовог филма: „Прича је сасвим згодна али се примећује да је направљена“. Сцене туча нису публици изгледале довољно убедљиве. Ту се морало нешто чинити: убудуће, туче треба да се одигравају верно као у животу.

Зато је Анри Коган, некадашњи шампион у рвању отворио студио са персоналом од 20 особа међу којима су била и два вапашарска трговца, један шофер

и три лакоатлетичара. У специјалној режији он је сам са својим борцима већ небројено пута био сниман и гарантовао за аутентичност туча на филму.

У гимнастичким дворанама, по свим законима балетске кореографије, неуморно је вежбао сваки захват руком и ударац ногом док све није ишло глатко. Тада су се тек и неки радознали репортери усудили да присуствују једном тренингу и прошли су само са лаким озледама.

У СЛУЖБИ ЧОВЕКА

Још од памтивека човек је држао домаће животиње да би му помагале у свакодневним пословима. Дивље животиње могу бити од користи тек када су дресирани што нимало није лако. За дресуру је потребно много разумевања, стрпљења и велике љубави према животињама. Још теже је од дивље животиње направити домаћу која човеку заиста може да буде од користи.

Од свих дивљих животиња је свакако најкориснији слон. Ако је дресиран он може да претоси огромна стабла и да потпуно замењује теглећу стоку а у армијама Индије и Пакистана служи као транспортно средство. Сваки слон наравно има свог водича. Још у старом веку слоновци су употребљавани у војне сврхе а Ханибал је 218. године пре наше ере на слоновима прешао Алпе. И данас поред машина, савремене технике и аутомобила слоновци пружају многе користи у Африци и Индији.

Људи и данас покушавају да неке животиње као јелене, антилопе, зебре, па чак и нојеве употребе као јахању или теглећу марву. У томе не мају баш много среће, иако зебра у Африци служи као јахања и теглећа животиња. Поларни истраживач Амундсен дресирао је 20 младих белих медведа да би их употребио за вучу товара уместо паса. Али је ипак беле медведе заменио псима које је добио од Ескимана као погодније.

У старом Египту дресирани су лавови за лов и рат исто као и хијене и гепарди. Још пре кратког времена гепард је коришћен у Африци за лов на антилопе.

У Јапану и Кини видре служе да утерују рибе у разапете мреже, па чак их и саме

лове и ухваћену рибу доносе своје господару.

На Малајским острвима мајмун се дресира да се пење на кокосове палме и бере кокосове орахе. Тиме уштеди своје господару и време и труд.

За лов су такође дресирани у старом веку, па и до наших дана, многе птице, а нарочито голубови и соколи.

РЕНЕСАНСА ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА

Француски језик се поново уврстио у ред светских језика и тако повратио свој реноме који је почео да губи првих послератних година. Иако је он један од пет званичних језика у Уједињеним нацијама, тек од недавно се 35 од укупно 103 делегације у Уједињеним нацијама служе њиме. Повећао се опет број земаља у којима је обавезно учење француског језика у школама — на 77 држава.

Још један вулкан под морем

Испред шкотске обале океанографи су недавно открили још један вулкан висок 200 метара. Он је сличан подводном вулкану „Гиоте“ на Пацифику, и представља својеврстан пљоснат брег око чијег настанка научници већ дуго разбијају главу. „Брег под морем“ као кружни плато пружа се између Рокола и Сент Килда. Са свих страна је окружен долином тако да личи на какав утврђен замак. Научници који су пронашли овај подморски вулкан проучавају сада његов настанак.

УМЕТНОСТ КОЈОМ СЕ БАВЕ ИСКЉУЧИВО МУШКАРЦИ

Већ преко 300 година мушкарци израђују делфтски порцелан

уметничким сликањем промени славу свог града широм света.

Тачно на пола пута између Хага и Ротердама лежи Делфт, град порцелана. Већ преко 300 година израђују се у овом граду Холандије керамичке плочице, тањире и вазе чије је сјајно плаветнило чувено у свету. Можда изгледа невероватно али грађани Делфта још од 16. века, израђују порцелан без помоћи жена. Још отада у грнчарницама и сликарским салама налазили су се само мушкарци који су тајанствено мешавином боја и

Зашто у радионицама нема жена? Одговор је једноставан: уметнику који слика на порцелану потребно је десет година да потпуно овлада занатом. Сви покушаји да се и жене у томе усаврше показали су да је тај пут за девојке сувише дуг јер су се све у међувремену удавале. Стога ће и убудуће делфтско плаветнило дочаравати само мушке руке. Уосталом овај порцелан је најчистији иловача превучена оловном глазуrom.

САМО ОНАЈ КОЈИ СЕ ВЕЋ УСАВРШИО МОЖЕ ДА СЛИКА НА ВАЗАМА. СВАКИ ПОТЕЗ МОРА БИТИ БЕЗ ГРЕШКЕ ЈЕР СЕ ВОЈА ОДМАХ УПИЈА У ИЛОВАЧУ И НЕ ПОСТОЈИ НАЧИН ДА СЕ ИЗБРИШЕ. ТАЈНУ МЕШАВИНЕ ОВИХ ВОЈА ПОЗНАЈУ САМО ТРИ ЧОВЕКА У СВЕТУ

СВЕТИЈКА
У ГРОБНИЦИ
БУДИСТИЧКОГ СВЕ-
ШТЕНИКА
КОБО ДАИШИЈА
У МАНАСТИРУ
КОЈА САН
ГОРИ НЕПРЕКИДНО
1126 ГОДИНА
(НАРА, ЈАПАН)

Ripley's Вероватни ишли не!

**ХЕНРИ
БЕРНХАРД
КОСТЕР**
(1662 - 1749)
ИЗ ПЕНСИЛВАНИЈЕ
ПИСАО ЈЕ ОДЕ И ХИМ-
НЕ НА ЛАТИНСКОМ,
ХЕБРЕЈСКОМ, ГРИКОМ,
НЕМАЧКОМ, ФРАНЦУС-
КОМ, ЧЕШКОМ, ЕНГЛЕ-
СКОМ, ХОЛАНДСКОМ,
АРАПСКОМ, ПЕРСИЈС-
КОМ, ШВЕДСКОМ И
ДАНСКОМ ЈЕЗИКУ

НЕОБИЧНА МАПА ЗАКОПАНОГ БЛАГА
КРУГ ОД КАМЕЊА БЛИЗУ ДОНГАРЕ (АУСТРАЛИЈА)
ЧУВА ТАЈНУ ЗАКОПАНОГ БЛАГА У ВРЕДНОСТИ
ОД ОКО 50 МИЛИОНА ДИНАРА.
БЛАГО СУ СПАСЛИ ПРЕЖИВЕЛИ МОРНАРИ
С НАСТРАДАЛОГ ХОЛАНДСКОГ БРОДА „ПОЗЛА-
КЕНИ ЗМАТ“ И ЗАКОПАЛИ ГА ОДРЕДИВШИ
ЊЕГОВ ПОЛОЖАЈ КАМЕНОМ МАПОМ. МЕЂУ-
ТИМ СВИ ОНИ СУ ПОМРАЛИ НЕ ОДАВШИ
КЛУЧ МАПЕ.

**ФОСИЛНИ
ЛИСТ**
СТОЈИ УТИСНУТ
У ЈЕДНУ СТЕНУ
КРАЈ
КЕМБЕРВЕЛА
(ЕНГЛЕСКА)
ВЕК 2.000.000
ГОДИНА

**ВЛАДАР
КОЈИ СЕ САКРИО
ИЗА СУКЊЕ!**
ЕНГЛЕСКИ КРАЈ ЧАРЛС II БЕЖЕКИ ПРЕД КРОМВЕЛОВИМ
ВОЈНИЦИМА ПОСЛЕ БИТКЕ КОД ВУСТЕРА ПОТРАЖИО ЈЕ УТОЧИШТЕ
У КОУКЕДОН ХОЛУ ГДЕ ГА ЈЕ СПАСЛА ЕЛИЗАБЕТ КОГАН
САКРИВШИ ГА ПОД СВОЈЕ ШИРОКЕ СУКЊЕ!
(24. СЕПТЕМБАР 1651)

ВЕЛИКА КАМЕНА ПИРАМИДА
БЛИЗУ ИЦАНГА У КИНИ
ВИСОКА 150 МЕТАРА
ИЗГЛЕДА КАО ВЕРНА КОПИЈА КЕОПСОВЕ
ПИРАМИДЕ У ЕГИПТУ.
САМО ШТО ЈЕ НИСУТРАДИЛИ 1041
ВЕК ПРИРОДА

ФУДБАЛ И НАУКА

Норвешка је наша оригиналан извор за финансирање научних истраживања: прилично висок „порез“ који фудбалски тимови морају да

одвоје од прихода што им доносе утакмице. За десет година било је тако скупо и искоришћено за научна истраживања више од милијарду динара.

АНОНИМНИ МАТЕМАТИЧАРИ

У оквиру гимназије у малом америчком граду Јуниону основано је друштво коме су дали име „Анонимни математичари“. Друштво сачињавају родитељи који су

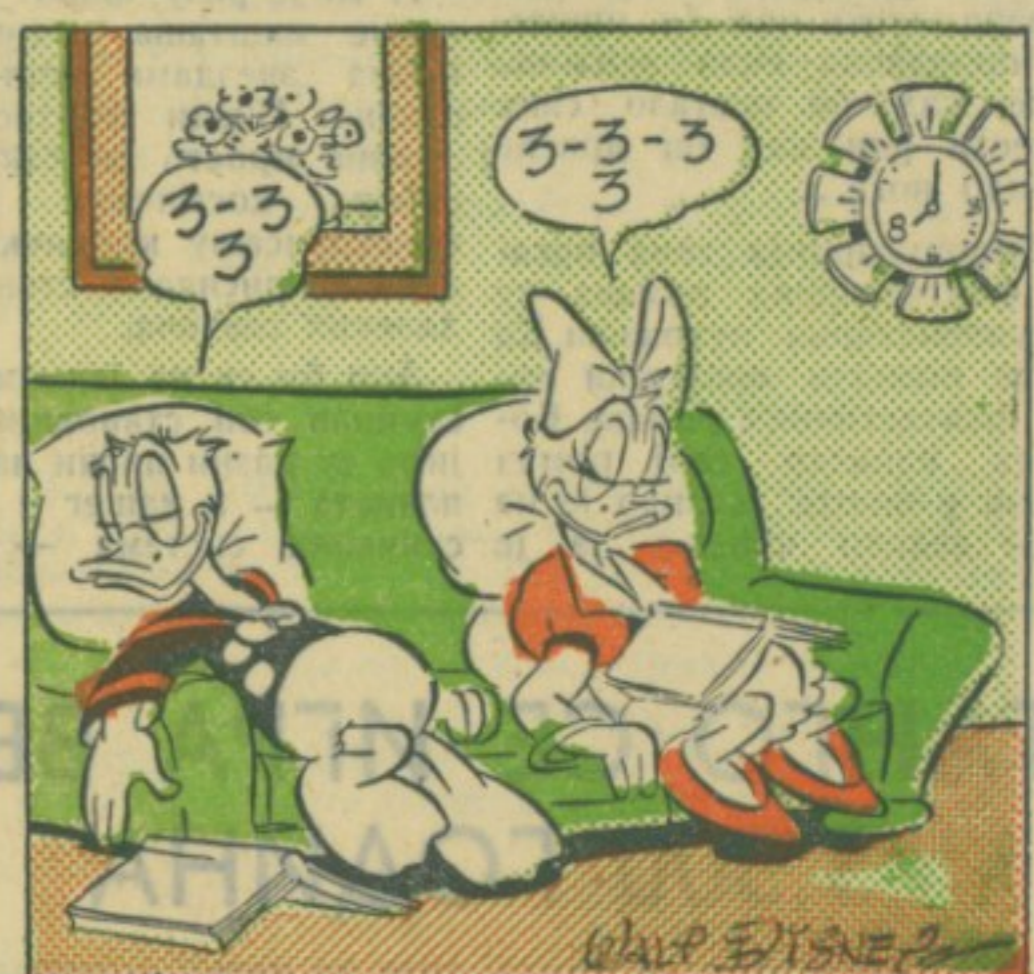
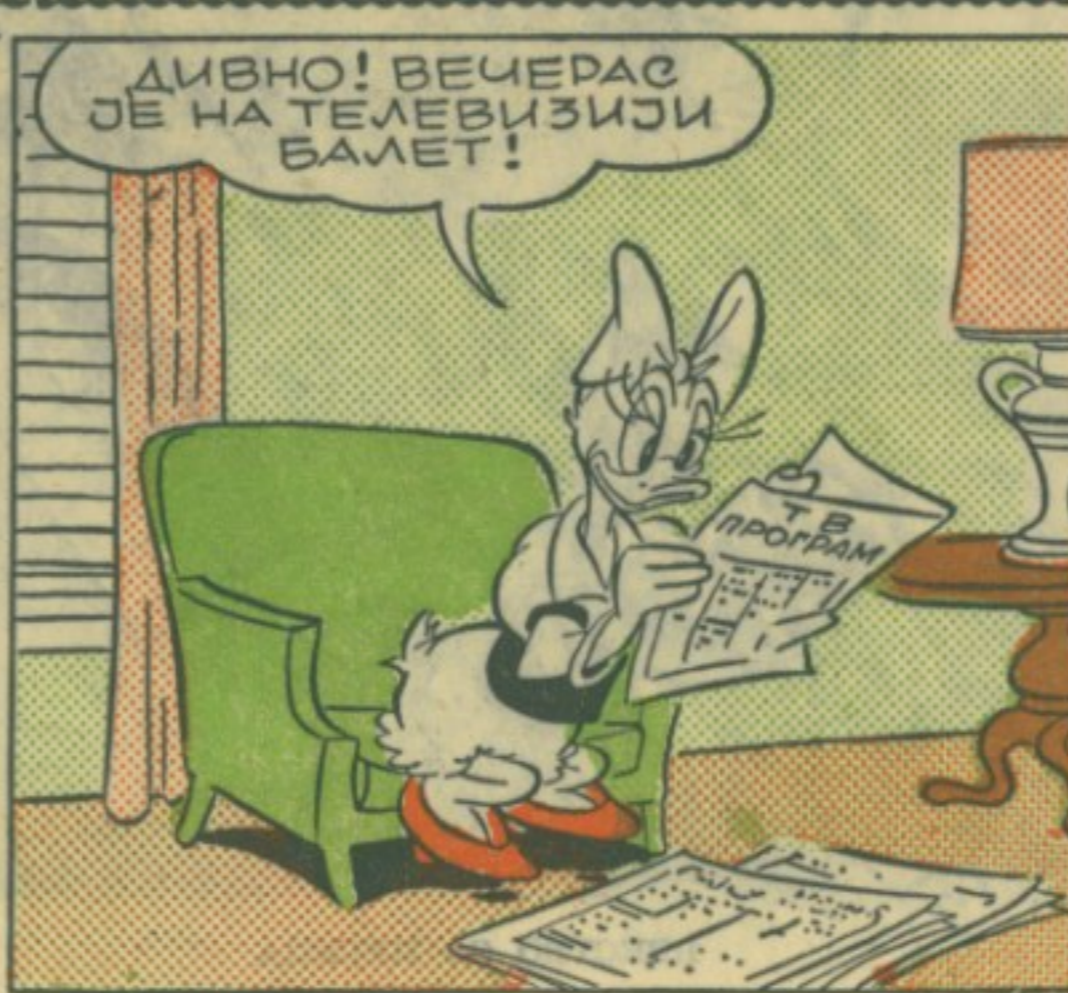
заборавили оно што су из алгебре и аритметике учили у школи и због тога не могу да контролишу како њихова деца раде задатке. Апсолутна тајност узимања часова загарантована је: да родитељски ауторитет не би био поткопан.

ПРОТИВ КРАЂЕ АУТОМОБИЛА

Крађе аутомобила у Шведској сваког дана све су многобројније. Да би им стала на пут, полиција је снабдела сопственике апаратом „против поласка“. Негде крај паркираног аутомобила поставља се пулверизатор који је

готово немогућно приметити. Ако сопственик кола не искључи пулверизатор пре но што их потера, апарат у истом тренутку облије аутомобил жутом бојом која се не може опрати. Полицијци, разуме се, чим угледају један тако „маскиран“ аутомобил сместа га задрже и врате сопственику.

ЈАПАНСКА ПРИЧА

Бројање крокодила

На острву Оки, у стара времена, живео је један зећ али је стално жудео да пређе на копно јер се тамо надао бољем животу који је на острвцу био врло тежак. Често је седео на обали, тужно посматрао преко канала који га је одвајао од раја на другој обали. Једног дана, док је тако седео на обали, промолде главу из воде један крокодил и гладан угледао зеца.

— Зашто тако посматраш краља свих зечева? — упитао га је зећ.
— Краљ зечева! — подругнуо се крокодил. — Каква смејурија.
— Не испољавај своје непоштовање, јер ја имам више поданика него што има крокодила одавде до копна.
— Такво тврђење је смешно. Да ли си ти икад видео колико је крокодила скривено у води?
— Да, али према броју зечева то није ништа.

— О, глупавко, када би видео све крокодиле ужаснуо би се од страха.
— Добро, хајде да видим. Крокодили помолите тела из воде и прекрише цео канал.
— Да ли си некад видео оvolико крокодила?
— Не! — одговори зећ. — Никад нисам видео толико крокодила, али ипак њих је мање од зечева.
— Лажеш — узвикну крокодил. — Нас има више.

— Добро, избројаћемо — предложи зећ. — Прво ћемо избројати крокодиле, па онда зечева. Кажи твојим пријатељима да се што више приближе један другом да их лакше пребројимо.
Чим су се крокодили збили, зећ скочи на леђа једног, и поче да броји: „један“. Затим скочи на леђа другог и узвикну: „два“. Зећ је скакао с једног на другог крокодила право према другој обали. Избројао их је 120. Када се нашао у близини копна, стајао је већ на леђима последњег крокодила, и тад узвикнуо:
— О, глупи крокодили! Сви сте се поређали да ми направите мост до копна.
Скочио је на обалу, али по следњи крокодил, чувши ове речи, разјало је чељуст и одгризао му реп.
Зечеви су остали куси и до данашњег дана због брзоплетости њиховог претка.

„ОПЕРАЦИЈА“ НА БОЈИШТУ

Пушкомитраљесцу Четврте пролетерске бригаде Воју Радивојевићу се у једној борби десило да метак из непријатељске пушке преломи ножицу његовог пушкомитраљеза. У близини није било погод-

ДОЛАЗАК НА МЕСЕЦ

БЕКСТВО СА МЕСЕЦА

СУРВАВАЊЕ У ОКЕАН ПРИ ПОВРАТКУ НА ЗЕМЉУ

МАШТАЊА И ОСТВАРЕЊА

СТАНОВНИЦИ МЕСЕЦА, КАКО СУ ИХ ЗАМИШЉАЛИ ЉУДИ КРАЈЕМ ПРОШЛОГ БЕКА

У великом броју романа и прича о далеким путовањима у космос, прво место припада Марсу. Венера и Месец боре се за друго место. »Доручак у кухињи без тежине« Пола века пре првог човековог лета у космос. Роман о аутоматској ракети која је стигла на Месец написан је четврт века пре но што је лансирана ракета луњик II

Машта писаца фантастичних романа са истом лакоћом преноси нас час у прошлост, час у будућност, они најозбиљнијим тоном пишу о најневероватнијим стварима и ми, понесени њиховим речима, почињемо да заједно са њима маштамо о томе шта би било кад би, ако би... Како би било пово и занимљиво кад би ишчезла привлачна сила земљине теже, кад би нестало свих болести или кад би дрвеће добило ноге...

Његова књига седам стотина и први роман са „космичком темом“ у руској литератури. Његов роман објављен је 1933. године. А колико се још романа, прича, па чак и поезија о летовима у космос појавило отада до данас! Њихов број достиже готово астрономске цифре. И то је разумљиво: у наше време маштања о путовању према звездама постала су реална. Писци фантастичних романа просто се такмиче у избору космичких путева, конструсању космичких бродова и описивању становника далеких светова.

Би се занимљив албум најразличитијих бића. Историчар космонаутике професор Ринин покушао је да састави један такав албум. Године 1928. изашла је његова књига „Космички бродови у машти писаца — фантаста са цртежима који представљају житеље разних небеских тела“. Чега ту све нема! Једноких киклопа, неких бића сличних инсектима, цинова и патуљака, људи сличних животињама и животиња сличних људима...

Најпопуларнија тема писаца фантастичних романа су међупланетарна путовања. Када је познати совјетски писац фантастичних романа Бољајев написао свој роман „Скок у ништа“ дознао је на своје велико чуђење да је

Ако би се на једном месту скупили сви становници којима су разни писци населили планете — и нашег и других сунчаних система — добио

На једном цртежу у књизи професора Ринина представљен је чудан приказ: бесне огромни таласи око малог острва које само што није потонуло у бескрајни океан. Људи у одежама жреца улазе у летелицу спремно да се вине негде у небо.

ТАНГО СЕ ИГРА ВЕЋ 3.500 ГОДИНА

Танго, игра која је свуда продрла а нарочито била у моди између два рата, није нова као што се може рећи

дате на нашој слици, доказује да је танго био у моди још 1500 година пре наше ере, односно да је стар безмало

за ча-ча-ча, рок-ен-рол и твист. Скулптура која се чува у Британском музеју у Лондону, а чију репродукцију ви-

3500 година. Овај барелеф који приказује играчице старог Египта, нађен је на зиду једне подземне гробнице у Теби.

»ОПАСНО ПРИСТАНИШТЕ«

„Не узимај злог човека за друге услуге које си му учи- пријатеља. Ако таквом чо- веку не учиниш само једну услугу, он ће заборавити све

друге услуге које си му учи- нио. Бежи од таквог човека као од опасног пристаништа“, рекао је Теогинос.

ци написали толико страница, није више пусто маштање, већ скоро будућност.

Али, нису сва маштања иста. Нека лете испред времена, друга му се заплићу у реп. Задивљујуће је, на пример, колико је верно Циолковски успео да унапред опише оно што су први космонаути видели и преживели за време свог лета око земљине кугле. Међутим писац фантастичних романа Николски предвидео је „ванземаљску станицу“ — настањеног Земљиног вештачког сателита — тек за тридесети век. Не треба ни рећи да таква космичка станица — сателит није више утопија. Према мишљењу најмеродавнијих стручњака, пројект совјетског инжењера Рауника о вештачком сателиту — граду у коме ће моћи да живи 20.000 становника, потпуно је остварљив.

О фотографисању земљине површине с ракете — аутомата писао је Василиј Левашов 1927. — готово 20 година пре но што су праве ракете доставиле снимке земљине лопте вишене с велике висине. О аутоматској ракети посланој на Месец маштао је А. Павлов 1935. године — четврт века пре но што је лансиран луњик II који је заставицу Совјетског Савеза однео до верног земљиног сапутника.

Прича „Доручак у кухињи без тежине“ Ј. Перельмана штампана је 1914. године — пола века пре но што су први космонаути доручковали у космосу.

Циолковски је говорио. „На челу су неизбежно мисли, фантазија, бајка. За њима корачају научно расуђивање и прорачуни, а на крају остварења.“

ЈЕДНО ДАВНО »ПУТОВАЊЕ« НА МЕСЕЦ

Напредак технике изгледао је људима који су живели крајем прошлог века много чудеснији него нама, сада већ забореним од превеликих проналазака. Први скок летелице начињен од жице и бамбуса значио је за њих више него за нас ракета на Месец. Тада су технички изуми били фантастичнији него данашњи проналазци.

Овде доносимо како је стари мајстор филма Жорж Мелијес на филму приказао пут на Месец.

Док у данашњим астрономским подухватима техника игра главну улогу, крајем прошлог века слика Месеца имала је још чар бајке. На филму је тадашњи „луњик“ који већма личи на данашњу космичку ракету „Редстон“, „Сатурн“ и друге, испале из топа. „Граната“ у коју су се укргали астрономи погодила је земљиног пратиоца тачо у десно око. Ова грубост побудила је гнев селенита снабдевених свим могућим апаратима какве им придавају и данашња предвиђања. Становници Месеца замишљани су у прошлом веку као бића слична раку са бодљама на

глави и врло упадљивим брковима.

Астрономи су напустили гранату у којој су путовали и почели да разгледају крајње негостољубиву површину Месеца. Подигли су и бивак. Селенити су најзад заробили истраживаче наоружане само кишобранима и телескопима. Али су ови ипак успели да им побегну у своју свемирску гранату. Преко ивице Месеца који се састоји од окамењене лаве спустили су се ко-

нопцем и тако започели повратак на Земљу. Успели су да баце поглед и на другу страну Месеца која је нама данас позната захваљујући совјетским достигнућима.

Астронаути су се падобранима спустили на Земљу а њихова летелица се суновратила у океан где је изазвала велики страх риба и водених птица. Увређене звезде са зловољством су посматрале бедни крај гранате.

ПРИЧЕ ИЗ ПОЗОРИШТА

Вероватно ни у једној професији не постоји толико шала и анегдота као код глумаца. Могле би се написати читаве књиге о „случајном“ и „нарочитом“ хумору на бини, иза кулиса и у канцеларијама дирекција. За „театарску кризу“ о којој се последњих година толико говори, постоји шала која звучи помало осушено: један глумач на представи која се одржала пред готово празном кућом, када су неки од оно мало посетилаца још извиздали комад, изашао је на рампу и управивши љутит поглед у гледалиште узвикнуо претећи:

— Пазите се! Данас смо ми на позорници у већини. Једном се духовити бечки писац Давид Шпицер наруко једном малом позоришту: „У малој кући се уопште не види колико она може да буде празна.“

са галерије довикну: — Пазите на дебелка! „Мртвац“ се на то усправи и проговори гробним гласом:

— Више поштовања према мртвима, молим!

Понекад глумци један другом са највећим задовољством подваљују. Пре много година седело је неколико глумаца за сталним столом у кафани кад уђе један колега сав узрујан и узвикнуо:

— Замислите, умро Бекман!

У то време он је био најомиленији бечки комичар и врло цењен и од колега због чега је завладала потиштеност међу њима. Али баш у том тренутку се отворише врата и Бекман чини и весело уђе унутра. Сви огорчено погледаше оног колегу али он само подиже прст и прошапута:

— Пазите молим вас да

Чувени енглески писац Лонсдејл је једном дошао са пријатељем на премијеру неког досадног, рђаво играног комада. После првог чина он предложи пријатељу да по-

ништа не примети: он то још не зна!

Бекман је имао много неприлика и са директорима. Када је после свађе са једним напустио Берлин, написао му је овакво писмо: „Ви сте носилац ордена црвеног орла трећег реда, директор театра другог реда и коњина првог реда.“

— Како ћемо — одговори овај — ипак се зна да имамо бесплатне улазнице.

Хумором располажу сви позоришни људи како они не познати из путујућих позоришта тако и љубимци публике. Један од ових срећника био је чувени Жирарди који је дао изванредно објашњење за реч „популарност“.

Усред другог чина који је исто онако безнадежно почео као што се први завршио, подиже се полако Лонсдејл.

— Куда ћеш? — упита га пријатељ.

— Овога лета у Ишлу — причао је он — позвало ме је његово величанство цар у шетњу. Сутрадан су ме људи на улици питали:

— На благајну — прошапута Лонсдејл — да платим улазнице и мирне савести одемо.

— Господине Жирарди, ко је био онај стари господин који је с вама јуче шетао? — Је ли вам сад јасно шта је то популарност?

ОТЕО ТРИ МИТРАЉЕЗА

Приликом немачког де- цев митраљеза и отео га санта на Дрвар народни Немцу. Иако рањен није херој Нина Совиљ је учи- нао необичан подвиг: при- шао је немачком бункеру, руком зграбио ужарену и отео још два митраљеза.

У шпанском граду Али- кантеу збио се недав- но догађај који под- сећа на какву стару бајку о пријатељству између људи и животиња. То је прича о ци- ганину Хозеу Мариу Менито- су и његовом магарцу, јед- ном доброћудном сивоњи по имену „Пепа“. Годинама су њих двојица живели у једној пећини недалеко од градских капија. Али, пре неколико ме- сеци дошао је крај мирном живовању стризача оваца, Менитоса и његовог дугоу- хог пријатеља. Менитос је морао да се пресели у град, на четврти спрат једне ново- градње. И он се преселио — заједно с магарцем.

— Ако ми не дате шталу за мог сивоњу — казао је Хозе кад су му саопштили да се мора селити — ја ћу га узети са собом. Чак и на четврти спрат.

Тако се и догодило. Шта-

МОДЕРНА БАЈКА

Занимљиви судски процес због обич- ног дугоухог ма- гарца који се за- једно са својим го- сподаром уселио у нов стан на чет- вртом спрату

лу му нису дали и магарца се обрео на четвртом спрату упркос протестима суседа, настојника зграде и град- ских отаца.

Магарец „Пепа“ станује на четвртом спрату — то зна свако дете у Аликантеу. То знају и судије. Јер, они сад треба да одлуче какав ће бити даљи ток и крај ове мо- дерне бајке. Хозе Марио чвр- сто верује да су право и правда на његовој страни.

— Могли су да ме оставе у мојој пећини — каже он. — Али ту су пећину разнели динамитом и зато морају да ми даду кров над главом. Мени и моме магарцу.

Правозаступник свих цига- на у граду даје му за право.

Менитос је по занимању стризач оваца и за нормално обављање посла магарца му је неопходан као превозно средство и он га се не може одрећи. Питање је сад какво ће соломоноско решење наћи учени суци Аликантеа?

Догађај је изазвао праву поплаву чланака о магарци- ма и њиховим добрим осо- бинама. Истраживач и свет- ски путник Чифли пише ка- ко се у Аргентини уверио да магарца, о чијој памети и храбрости људи иначе нема- ју неко високо мишљење, не може чак ни пума да савла- да. Индијанци су му пружили доказ за ово тврђење. Веза-

ли су једног магарца за др- стризач оваца и за заједно са истраживачем сакрили у жбу ње. Када се после извесног времена појавила пума, мага- рац се сместа изврнуо на ле- ђа. Ритао се бесомучно и про- дорно њакао. Пума је обила- зила око њега више од чет- врт часа, а затим се повукла „необављеног посла“. Јер, пума напада само онда кад својој жртви може да скочи на леђа. А магарци у Арге- нтини својим инстинктом то „знају“.

ЗРНА ЗНАЊА

Човек проводи живот ра- амишљајући о прошлости, жалећи се на садашњост и стрепећи од будућности (Ри- варол).

Немогућно је у исто време и удахнути и издахнути ваз- дух (Плаут).

Савети су као пољупци, не коштају ништа а пријатно их је давати (Шо).

Они који дају бесплатне савете и сами их се не при- државају (Ларошфуко).

Кад човек почне да се пре- врће по кревету време је да га напусти (Велингатон).

Обични људи се труде да им време прође; интелигент- ни и обдарени да га корисно употребе (Шопенхауер).

Само рад спречава људе да мисле о злу (Москвита).

Помози ономе који носи терет а не ономе који га спу- шта поред себе (Сенека).

Кад би деца растући испу- нила обећања из детињства,

у свету би постојали само ге- нији. (Гете).

Четрдесет година је стар- ост за младе људе, десетет је младост за старце (Посло- вница).

Чак и кад би се умрио, га- вран не би постао бео (По- словница).

Не питај ништа док не по- гледаш, не потписуј док не прочиташ (Пословица).

Искуство сувише скупо на- плаћује своје лекције (По- словница).

ПРИЧЕ МАЈКЕ ГУСКЕ

АНЕГДОТЕ

ЗА ШКОЛУ ЈЕ ДОБАР

Један нишки грађанин упита Сремаца како му учи син.

— Право да ти кажем — рече Сремац — рђаво, неће да учи.

— Тако и мој — на то ће Нишлија — несрећа је то: да је добар ја бих га дао на занат, али је рђа, није ни за шта, па га дадох у школу.

ВОДИ РАЧУНА

Када је познати енглески писац Сомерсет Мом добио у Француској легију части њу му је предао Аристид Бријан. После руковања Бријан га срдачно упита има ли сада какве планове.

— Да — насмеја се писац — да убудуће носим само тега одела пошто се црвена боја розете нај- боље истиче на њој.

СВАКОМ ПРЕМА ЗНАЧАЈУ

Доктор Маркус Херц стегао је једног дана с једним пријатељем улицама Берлина. Многи су га пролазници поздрављали али кад су прошла два човека доктор Херц је њих понизно поздравио.

— Ко су та два човека? — зачули се пријатељ. — То су власници два позната гурманска ресто- рана — рече смештећи се лекар. — Благодарени њи- ма стекао сам доста богатих пацијената!

ИСТИ ЂАВО

Позната филмска глумица Кетрин Хепберн која добија морску болест кад чује да цури чесма, не воли много да путује бродом. Недавно је требало да дође у Европу. На броду је узела каabinу треће класе. Директор рекламе се изненадио:

— То не могу да дозволим — рече он. Једна вели- ка звезда као што сте ви, мора апсолутно да путује првом класом. То се само по себи намеће.

— То ме не интересује, — одговори она суво. — Не видим зашто бих платила прву класу кад ћу бити исто тако несрећна као и у трећој.

ПИКАСОВ ОДГОВОР

Пошто се упознао с Пикасом, један амерички вој- ник рекао је великом уметнику да не воли модерно сликарство, пошто оно није реалистичко. На све ово Пикасо није ставио никакву примедбу. Али, кад му је овај показао фотографију своје веренице, Пикасо се указала прилика да му се реланшира:

— озбиљно, рече он мирно, зар је она стварно тако мала?

ИМА ПРИЈАТЕЉА НА ОВЕ СТРАНЕ

— Шта ви мислите о томе, господине? — упита- ли су Жана Коктоа, француског књижевника и ака- демика када се једном приликом водила бучна дис- кусија о рају и паклу.

— Не могу да вам одговорим — извињавао се чувени драмски писац — ја имам пријатеље и на једној и на другој страни и не желим никоме да се замерим.

СТАРИ ЈАГУАР

Последњи сусрет старог страшног ловца и великог остарелог јагуара завршио се трагично по обојицу

на Пилкомаја, обалом Парагваја све до Вила Хајоа и дубоко у Чако, до рубова Патино-мочваре, где су Пилага Индијанци подигли своја села.

Није чудо што је Еусебио био узбуђен, како само може бити узбуђен страстан ловац кад угледа траг давно тражене дивљачи.

Његов пас одмах осети и пође трагом. Еусебио је ишао за њим и већ је замрљао како ће му дон Хозе Канчио дати 30 аргентинских агуловоњег „старог“, а Марчиано, Мануел и Изидоро пуцаће од зависти!

Јагарете — стари јагуар — шеткао је гладан поред тамне шуме. Нису то више она стара времена! Свет је постао немиран, па је немирно и око мочвара. Пре је врело од дивљих свиња, и било сваког дана доброг лова. Сада се и оне крију и има их много мање. А и његова снага и мишићи нису као пре.

Где је нестала његова окретност којом се нечујно провљачио кроз бодљикаве бромелије. Још је он јак и огроман, али је сада незграпан и тром. Глава му је још огромна на раменима... да те ухвати страх... али страшни очињаци су отупели и пожутели, кичма се савила, тако да трбух скоро додирује земљу.

Прешла су времена дивљих свиња, али је старом Јагуару и ново доба донело нешто. Откако је дон Хозе преселио своју стоку у Чако, понекад успе да ухвати које ждребе или теле. И тако ипак не живи лоше под старе дане: јеле да живи, а живи да би јео!

Пре неколико година још се често тукао са другим јагуарима и увек је био победник! Тада је било и поплава, а кад би се звери склониле на узвишена места, ловине је имало колико ти срце жељеш. Ипак је долазило до свања и у једној је изгубио пола свог

дивног репа. Угризао га је противник и рана се дала на зло од поганих мува. Иако је лизао и лечио, није ништа помогло... једног дана реп му је отпао. За њега је то као кад певач изгуби глас... може да говори, али не и да пева. Отада се осећао као да нема једног дела душе.

Сада су се поново срели, „стари“ куси јагуар и Еусебио, велики ловац. Срели су се њих двојица, деца исте природе, сударили као смртни непријатељи и обојица изгубили живот!

Шта се стварно десило нико никад неће сазнати. О томе постоје само нагађања.

Те вечери се Еусебио довукао до свога ранча обљивен крвљу, и подераног одела. Оносвешћеног га је нашла његова жена пред вратима кад је истрчала на тужно завијање пса Рубија. Са првим зрацима зоре угасио се живот ловца: из ране коју му је задао стари јагуар, истекла је сва његова крв.

Изгледа да стари јагуар више није могао да устричи на дрво, него се на земљи сукобио са ловцем. Еусебио га је ранио, а јагуар у слепом бесу скочио на њега. Шта је вредело што је већ нападнут зарео нож у врат звери... Било је касно. Имао је још таман толико снаге да се довуче до свог дома.

Жена је позвала Марчиана, Мануела и Изидора, пастире дон Хозеа, који су ставили у својим усамљеним ранчевима са зидовима од земље и крововима од палминог лишћа. Они сахрањиве друга у близини његове куће.

Следећег дана су сва тројица пошла са 9 паса да траже старог јагуара. Тек трећег јутра су нашли леш „старог“ у сасушеној локви крви. У врату му је био нож. И мртвач, стари јагуар је био оличење страшне силе и снаге.

Мануел је без речи извукао нож, обрисао га о дрво и ставио за свој појас.

Половина Швеђана одлази на одмор у јулу

Прве суботе јула Швеђани ће извршити праву инвазију на возове, аутобусе и авионе. Зато су туристичке агенције већ сада у стању приправности. Половина радних Швеђана креће на свој годишњи одмор од три недеље, баш у јулу јер је тада време најповољније.

Ове године већина шведских предузећа почиње годишњи одмор деветог јула. Школски распуст траје од деветог јуна до краја августа.

Како се предвиђа, овог лета ће 600.000 Швеђана провести, у групи или појединачно, свој годишњи одмор у иностранству. Многи од њих ће отићи на јужна мора, тако да и наша земља постаје за Швеђане све занимљивија.

Огромне отиске оставиле су шапе јагуара на меккој земљи поред мочваре. Није било чудо што је Еусебио, стари ловац, јаче прилегао своју „винчестерку“.

Доврага, то је „стари“.

Његов, иначе јасан и веоо глас, био је сада промукао и дрхтао од узбуђења. „Стари“ Еусебио га је већ једаред срео... пре две године кад се мочвара толико исушила да се могла прећи пешице. Тада га није могао убити, јер су га пси издале, ни су хтели да опколе јагуара.

Ни један тигеро није био међу њима! Ни један који није подвину реп чим му је мирис јагуара дотакао ноздрве!

Данас је поред њега био његов пас Рубио, који је за 14 месеци 4 јагуара натерао да загребу уз дрво. Тада их је он скинуо својом пушком, како и треба. Цела му околина завиди на том мршавом псу који је покривен ошљима из тешких борби. Као сасвим мали Рубио је радио јео месо јагуара а то је

сигуран знак да ће постати добар тигеро.

Иако му пре две године није могао ништа, ипак га је видео. Видео да је „стари“ — огроман јагуар, велике главе и чудно кратког, закрљалог репа. Још је тада упамтио његов траг, велик као раширена шака мушке руке, а окургао као тањир. Кад је о томе причао крај ватре, он је наравно мало и додавао, али ко то не би да је видео „старог“? Тако је „стари“ постао славан у читавом крају од ш-

Чудотворна вода

Читава поколења калуђера Кијевско-Печерског манастира причала су о слави свог „светог бунара“ чија је вода лечила болеснике.

Једном — да ли због тога што снага извора није више задовољавала потребе или што је његово лековито дејство престадо — одлучено је да се бунар модернизује.

— Направићемо га дубљим — решихли су калуђери.

Благословили су мајсторе и спустили их у бунар. Један од њих је убрзо узвикнуо:

— На дну се светла велика чаша!

Показало се да је она сребрна, али услед времена потамнела и покривена слојем песка. Чаша је одмах проглашена „светом“ јер баш она, говорили су калуђери, прави воду чудотворном.

О „светим“ посудама од сребра пи. ао је још антички историчар Херодот: како се персијски цар Кир за време својих похода служио њима да би очувао пијаћу воду. Слични лаводи могу се наћи и у књигама старих Индуса.

Објашњавање овог и других црквених „чуда“ почело је научним истраживањима.

Године 1883. швајцарски ботаничар Карл Негели је утврдио да коначне плаво-зелене водене биљке угуину у води која се налази у сребрном суду. Оне не могу опстати у води чак ни ако она садржи нитрат сребра у тако малој концентрацији као што је 1:10 милиона. Под деловањем сребра угуину и једноћелијни организми бактерије. На слојеније организме, међу њима и на човека и животиње, сребро не врши штетан ути-

цај. Даљи опити су показали да бактерија угуине на сребрној плочици за три дана, на бакарној — после шест дана, на златној — после осам. Бацил тифуса угуине на сребрној подлози после 18 часова, бакарној после 3 дана, златној 6 до 7 дана.

Зашто сребро убија микроорганизме? На то питање је одговорила група совјетских научника, који су установили да још метала сами не убијају микроорганизме. Њихова функција је у томе што предају кисеоник, добивен у процесу растварања, плазми микроорганизма. Значи, кисеоник их уништава. Разјашњено је и нешто друго: сребро делује уништавајуће на бактерије само ако се по његовој површини налазе соли и оксиди. Чисто сребро се само по себи слабо раствара и не засићује воду потребном концентрацијом јона. Слој оксида и соли раствара се боље и због тога је деловање веће.

Вода, заражена високом концентрацијом бактерија дизентерије, трбушног тифуса или клицама дифтерије, после уношења једног милиграма сребра на литар, постаје стерилна и остаје таква много дана. Све бактерије које се нађу у таквој води — угуину.

Тко су древне приче и савремени експерименти показали да сребро може послужити као изврстан пречишћивач воде. Али како практично искористити ту особину сребра? Било је потребно пронаћи најпогоднији и најједноставнији начин да се вода обогати сребром.

После низа опита, професор Кулски је конструисао такозвани јонатор, чија је кон-

струкција веома проста: две електроде од сребра и електролизирајући механизам. Наиме, ако се електроде јонатора ставе у воду и пусти електрична струја, анода се раствара и обогаћује воду врло брзо јонима и колоидним честицама метала.

Благодарећи овом важном проналазку, Енглези су успели да без тешкоћа обезбеђују непрекидно воду за 30.000 и носотраних радника који су изграђивали железничку пругу у Бурми а били угрођени епидемијом дизентерије и колере, услед чега су радови пре тога морали бити обустављени.

Утановљено је такође да среброва вода исцељујуће делује на ране и фистуле које се годинама нису могле залечити, као и на желудачно-цревна обољења и запаљење грла, носа и очију. Сада је познато да она повећава и трајност лекова који се брзо кваје и да може послужити као препарат за конзервације млека, путера, у производњи маргарина, при стерилизацији сокова, и припреми минералних вода. Моћни јонатори већ се појављују у базенима и купалиштима на великим бродовима и подморницама.

Проналазачу јонатора, професору Кулском често се обраћају и професионални певачи: сваки од њих жељи да има чепни јонатор, који није већи од електричног апарата за бријање. Среброва вода је изврсно средство за освежење грла и гласних жица. Уметност је још једна област у коју су продрли јони сребра.

МАЛО СМЕХА

МОРНАРЕВ ТЕЛЕВИЗОР

БЕЗ РЕЧИ

БЕЗ РЕЧИ

— СЕСТРО, МИСЛИМ ДА МАЛОГ МИЉУ МОЖЕМО ДА ОТПУСТИМО ИЗ ВОЛНИЦЕ.

— ЕВО, ПОСЛУШАЛА САМ ТЕ, САМО ДА МИ ОЗДРАВИШ.

ПОВЕСТ О СТАРОЈ ЛИПИ

Било је то негде око 1835. године у селу Крашићу, близу Карловца, у Хрватској. О догађају казује Иمبرо Ткалац, чувени публицист и један од најнапреднијих људи свог времена у Хрватској.

У то доба он је био још дечак, али је запамтио да је феудални господар, властелин, имао сва права, а сељак-кмет само аргатовао за њега. Многобројне су биле сељачке буне по Хрватској. Кроз дуге векове „земаљски роб“ устајао је за своја права. Само за царовања Марије Терезије забележено је један хрватски хроничар преко стотину сељачких буну, у којима су водједнако учествовали и хрватски и српски сељаци. Али њихово стање се није нимало побољшало. Чак ни оне законе које је доносила држава, властела није нимало поштовала јер је знала да ће власт, кад год се по буну сељак, бити на њеној страни.

Међу сељацима у околини Карловца око 1835. године било се прочуло да је цар дао неке „нове правце“ које треба да их заштите од господера, јер је дошло време „да и сељак поживи на својој земљи и да користи плодове свог мучног зноја“. Био је то као и увек дотада лажни глас који је обрадовао сељаке.

На Духове се у селу Крашићу, испод стародневне липе, крошњате и широке, скупило мноштво сељака. Договорили се да више не дају господицима ни деветину ни десетину од своје летине. Заклели су у своју сељачку веру и стародневну липу, знамен старинских права, да од своје одлуке неће одступити.

Иمبرо Ткалац у својим „Успоменама“ каже: „Кад се свршила жетва и берба и дошли господицима чиновници да траже деветину, оборише се кметови на крвониме лопатама, сикирама, косама, вилама и свим што им беја-

час поубијаше својим кија-чама, сикирама, косама и с оно неколико пушака неких пет војника. Борба је била крвава. „Сељаци не могуше одолети пушчаној ватри, те се широм разбегосе, а војници за њима као на зечева, те их још десетак убише, међу њима и старог Иву коме је један војник криваком размрскао добању.“

Зagreба је стигао велики судија. „Нешто је говорио са официрима и један од њих оде у село па се врати с 30—40 војника. Сви су имали лопате и сикире, те се поставише под липом“.

Једна домаћица потрча селом, избежумљена од страха, говорећи да ће опет убијати сељаке. Али неки старац јој рече:

— Неће они више да убијају наше људе, него ће посећи нашу древну липу. Велики су дија је то наредио: нека сељаци виде где им леже старе и нове правце.

Читава ноћ су војници секали и поткопавали липу, а она сама, као да се не да, тек пред јутро је пала и под својим деблом сахранила и једног војника.

Лешеве побијених сељака у црквеној порти оплакивале су уз нарицање: мајке, жене и деца, а велики судија картао се са официрима, чистио и пио све до зоре. Ударци сикире о древну липу језиво су одјекивали у ноћ заједно с пијаном песмом великог судије који је требало да пресуди правду у селу Крашићу.

Кад су изјутра сељаци видели своју липу посечену „плакали су и јецали да се бог смиљује“. А онда дођоше и сељаци из околних села да оплачу своје суседе. За посеченом липом, чије је дебло било мртво и „они су плакали као за каквим мртвим човеком“. Јер је та липа и за њих представљала симбол сељачких права и место око кога су се окупљали још њихови прадедови.

Догађај у Крашићу убрзо је постао познат целој Хрватској. Узнемирио је сељаке али своју правцу није постигао. Врховна власт у тадашњој Хрватској, бан, био је на страни властеле. „А шта је стало господи до сељака“ — уздахнуо је један старац коме није било ни први ни последњи пут да види страдање „работника земље“ — и додао: „Освета ће ипак доћи и биће страшна“.

Липу, симбол сељачких права, посекали су војници бечког двора верујући да ће тако умирити угњетаване сељаке и спречити нове буне

ше при руци, те их прогнаше“.

Госпоштина је онда затражила војну помоћ. У село дође много војника. Кад су их сељаци приметили сабра се под липом неколико стотина њих, наоружаних својим свакодневним „работничким справама“, а неки су пушке имали.

Спремни на борбу ишчекивали су војнике. Испред одреда од неколико стотина војника, на коњима су јахали официри са исуканим сабљама. Главни упита сељаке ко им је старешина. Стари кмет Иво Новаковић иступи и упита шта хоће та силна војска. Официр је претио јер није разумео шта хоће Иво. Претио је са 50 батина свакоме ко не послуша царску власт и не покори се земаљској господи.

А Иво, тресне своју лулу о земљу и повиче: — Људи, јесте ли чули! Зар смо разбојници да се с нама тако поступа! Одлазите одавде. Немате шта да тражите у нашем селу. С нашим господом свршићемо сами!

Сазнавши преко тумача шта стари Иво говори, официр нареди да га одмах повале на тле и да му се удари 50 батина.

„Кад су чули сељаци како прети старцу, опколе официра те га свуку с коња. Он извуче сабљу и удари најближе сељака, али га други оборе на тле. Војници опале из пушака и четири Крашићана падоше мртва. Побуњени сељаци као бесни се бацисе на војнике и за један

Другог дана 27 сељачких тела, унакажених и прорешетаних куршумима, лежало је у порти парохијске цркве у Крашићу. Узбудила се сва околнина. Сељаци су крвоточно лазили да се по старом обичају опросте од своје сабраће.

И „правда“, али не за сељаке већ за властелу, дошла је у свом посебном виду. Из

КОНАК У ТОПЧИДЕРУ

Зграда данашњег Музеја првог српског устанка у Топчидеру има своју дугу прошлост. Некада чинар за испашу везирових коња, место пуно мочваре где се стичу падине Дедиња и Топчидерског брда запало је за око кнезу Милошу. Решио је да ту сазида свој конак да би се склонио од Турака а ипак био на домаку града.

Постоји прича да се Милош одлучио баш за то место зато што је Карађорђе, када је био принуђен да 1813. године напусти земљу, закопао ту, „у бари под деблом врбом два бурета дуката која је добио од Руса за војне потребе“. Због близине Турака Милош није смео да иде у Топчидер и тражио олакшање али доцније, пошто се стање у Србији умирило, потражио га је тајно но без успеха. Да би се ипак бурад пронашла почело се са копањем земљишта око врбе у марту 1831. под видом да се копају темељи за конак. Пошто су бурад с дукатима нађена настављено је зидање.

Ово је само прича а факат је, међутим, да су до 29. марта 1831. ту ископани темељи а сутрадан је почело и зидање под надзором Хаџи-немара Николе Живковића. Цео доњи спрат био је довршен до 20. маја али је тада све стало јер су наступиле сметње око довоза грађе. Конак је завршен тек почетком 1834. а кнез се уселио у њега негде у мају те године.

Цигла је набављана из Пожаревца а мало из Београда и Аустрије. Камен је довозен из околине, вероватно из Кошутљака, а дрвена грађа из Београда и Шапца, док

ЦРТЕЖ КОНАКА ПРЕМА ВАКРОРЕЗУ КВИЦОВА

Легенда каже да је Милош почео да зида Топчидерски конак не би ли нашао два бурета дуката које је Карађорђе закопао пре но што је напустио Србију

су летве стругане у Барајеви недалеко од Београда а ћерамиде печене на цигланама у Београду.

Зидање самог конака стајало је 24.331 динар у злату док је још 65.600 златних динара издато за зидање помоћних зграда око конака. Црква и капела као и конак до цркве сазидани су 1834. године.

Постоје две старе слике овог конака. Старија је бакрорез у акварелу „Књажевске пољске куће у Топчидеру код Београда“ коју је израдио Квицов 22 године после довршења зграде, дакле 1856.

СУДАР НА СТЕНИ

У наступању ка Ђићевиу први батаљон Прве пролетерске бригаде је једне ноћи набасо на непријатељску јединицу која га је изненада, са високе стене, засула бомбама.

Неочекиван и тежак препад није збунио пролетере: они су потрчали и припили се уз стену тако да су их бомбе пребацивале. Али зато што је била ви-

сока нису могли сами бомбама да гађају непријатеља.

Неко је онда предложио решење: петнаестак снажних пролетера су подigli на рамена своје другове који су из тог положаја постигли оно што нису могли са земље. Бомбама су протерали непријатеља и тако освојили тешко приступачан положај.

ДВОЈИЦА ЗАРОБИЛИ ЧЕТУ

Артиљеријски наредник Лука Стевић и артиљерац Љуба Бабић су једног дана, за време борбе на Облој чуки у првом светском рату, самоиницијативно пошли у извињање. Идући тако, изненада су се нашли лицем у лице са непријатељским официром и неколико његових војника који су држали уперене пушке у њих.

Ситуација је била безиз-

лазна, али се Лука ипак није збунио:

— Предајте се, опколе ни сте! — повикао је из свег гласа.

Видећи на њему артиљеријске ознаке и знајући да артиљерија иде после пешадије, официр је помислио да су одиста опколе ни па је послушно дигао руке, а за њим и цела његова чета.

БЕРЛИН КОЈИ НЕ ЗНАМО

О Берлину се већ годинама говори са војнополитичког становишта. И готово не силази са стубаца штампе и радио-емисија. Али Берлин има и другу страну медаље. На пример, вредност друштвеног бруто продукта овог града равна је читавом бруто продукту Грчке. У самом Берлину живи исто толико лица колико и на Новом Зе-

ланду али запослених има колико и Ирска. Број запослених жена у овом граду је два пута већи него у целој Јужноафричкој Унији. Радника и намештеника у електротехничкој индустрији има тридесет него у читавој овој грани Аустрије или Швајцарске. Увоз је раван увозу Уругваја а извоз целом извозу Пољске.

Може се због тога сматрати да зграда до тада још није била никакво поправљана и да ју је он приказао баш онакву каква је била у време кад је задана. Два платана пред конаком су била сасвим млада дрвета а мисли се да су засађена оба у време зидања конака, само онај, сада огромни — у самој крчани.

Тек много доцније, 1881. године, израдио је други акварел конака Гебел. На њему је зграда засенчена великим платанима. И доцније је конак привлачио многе уметнике. Вероватно последњи ме-

Ђу њима је Пеђа Милосављевић, који га је радио неколико пута, а последњи пут 1951. године. Сви сликари су га радили из парка док су га фотографи давали са стране друма. Међутим нико никад није сликао ентеријере у згради тако да је остало потпуно непознато како је која одаја била намештена и чему је служила. Зна се само да је на горњем спрату са леве стране на углу била Милошсва соба богато украшене таванице у боји и са стубовима а с друге стране соба књижевне Љубице.

Дивана на спрату је сачувала свој „молерај“ — богато ишарану таваницу и зидове. Када се седело на удобним миндерлуцима покрај прозора имао се утисак да ишчезавају окна и да се у јединије шаренило диванане са шаренилом парка у пролеће испред ње.

Дуго година конак је био двор кнежевине Србије. Кнез Милош је у њему написао оставку на престо 1842. године, ту провео последње дане и умро 1860.

У конаку је једно време заседала Кнежевска народна скупштина и била је средиште свих важнијих догађаја оног времена. Доцније су у њему смештане разне управне установе, а 1935. је преуређен за Шумарско-ловачки музеј. Приликом прославе 150-годишнице првог српског устанка, 1953. године конак је уступљен одбору за рестаурирање које је следеће године завршено. За сада он служи, потребама Музеја првог српског устанка али ће вероватно у догледно време постати музеј свога оснивача — кнеза Милоша.

ТРАГОМ РАТНЕ СТАЗЕ

ПОРЕД СТОЛИЦЕ И СОФА

Поподневни одмор у канцеларији за време паузе добио је у Немачкој многе присталице који су недавно објавили петицију од дванаест тачака. Они траже да се ради заштите здравља запосленим лицима обезбеде у поподневној паузи услови за спавање. Људима који читава време на раду преседе на столицу потребан је један сат одмора у лежећем положају. Погрешно је устањено схватање да после обеды треба прошетати. Само хоризонталан положај после обеды омогућава обнављање радних способности.

Захтеви немачких службеника не представљају изузетак. Један британски лекар такође препоручује да запослени људи читава своје слободно време од суботе до понедељника проведу у лежећем положају. Једино на тај начин, тврди он, организам може те мељати да се освежи и крвоток нормализује. Два немачка лекара, професор Линдман и професор Кулендал, предлажу да људи који по подне немају времена за одмор што чешије пливају или раде партерну гимнастику.

Лин Сајдерс, после пуних пет сати вожње малом алзашком железницом, изађе из неугледног вагона и нађе се на малој сеоској станици. Камена зграда са старим дрвеним кровом, мала баштица препуна цвећа и бели вијугави пут који је ишао иза станичне зграде до малог насеља и даље у брда, подсетио га је на оне прве пролећне дане 1945. године када је са својом четом водио последње борбе против Немаца, који су пружали јак отпор, иако је свима било јасно да ће се рат убрзо завршити.

Али, док се сада чуо само ветар како шушти у високим крошњама дрвећа и, ту и тамо, цвркул неке птице, тада су околна брда одјекивала од експлозија граната и непрекидног штектања митраљеза. Есесовска дивизија бранила је сваки камен и сваку кућу, да би се главнина немачких снага на том сектору могла извући.

Док је корачао горе ка селу, Лин је покушавао да се сети сваког камена поред кога је пролазио тог јутра. Тада је, у те последње дане буре, са још петорицом везиста био одређен да се пробије на врх брега изнад литице и успостави телефонску линију до осматрачнице. Са тог места могло се управљати ватром артиљеријских оруђа која су целу ноћ стицала из позадине.

Прошли су кроз село. Куће су изгледале напуштене. Капци спуштени, а ту и тамо још су се пушиле рушевине где су некад биле зграде, а сада само гомиле цигала погонеће савезничким или немачким гранатама.

Пола сата марша прошло је у потпуном миру. Разуме се, уколико би се миром могло сматрати то да нису наишли на мине или на немачке снајпере, које су есесовци често остављали за собом.

Изашли су из насеља. Прешли су неких две стотине метара узбрдо. Кретали су се у колони један за другим. На једном, са окуке којој су се приближавали, заштекта митраљез. Били Матинели, који се налазио на челу колоне, ухвати се за главу. Окрену

Пет година после за вршетна рата бивши савезнички телеграфист вратио се у Алзас да се опрости од своја четири друга који су погинули извршавајући борбени задатак

се једном око себе и паде на земљу. Остали су полегли.

Лин је допузао до наредника. После краћег договора сваки је почео да пуже на другу страну шуме. Два војника које су оставили на друму, отворили су брзу паљбу из својих аутоматских пушака на непријатељско митраљеско гнездо. Лин је покушавао да се привуче митраљеском гнезду и да га ликвидира, док су они доле на друму привлачили пажњу Немаца.

Када му је изгледало да је сасвим близу, зачује кратак рафал. У првом тренутку учинило му се да пуцају у њега. Али, одмах му је било све јасно. Ватра је била уперена на наредника, који је покушавао да се привуче митраљезу са друге стране.

Како је све брзо почело, тако се и умирило. Сада му је било јасно да је наредник погинуо. Стегнуо је зубе и превалио последњих десетак метара. На самој ивици шумарка видео је три Немца, добро закамouflирана. Гледали су низ друм. Покушавао је да не изазове неки шум и брзо је активирао бомбу. Избројао је до десет и бацио је. За тренутак се није ништа десило. Онда је видео како један Немац запрепашћено окреће главу ка њему, а тада је одјекнула заглашујућа експлозија. Када се дим развишао, Немци су били мртви. Пошто је проверио да у близини нема још непријатеља, Лин је изишао на друм и позвао преостала два војника. Сада су их била само тројица. За тренутак је помислио да помоћу мале радио-станице позове штаб и затражи помоћ. Међутим, одмах се сетио да су Немци у последње време почели да лако хватају сигнале покретних станица, па на тај начин хватају и патроле. Важније је било да стигне на врх брда и оданде јави елементу за артиљерију.

Кренули су даље. Врх на који су желели стићи имао је такав положај да је доминирао само оном страном на којој су се налазили Немци. Страна која је била окренута ка савезничким положајима била је потпуно заклоњена шумом. Изгледа да су Немци били сигурни у патроле постављене на друму, да би поверовали да ће се савезници усудити да продру тако дубоко у њихову позадину. Пошто је поставио своје људе на места одакле је веровао да Немци могу доћи, Лин је пажљиво осмотрио околину. Кроз доглед је лепо могао да види покрете јединица. Упалио је отпремник и дао кратак уговорени сигнал. Чекао је. У слушалицама му је

се одавде, чим се сврши рат и буде у могућности, доћи опет на ово брдо и опростити се од своја четири друга који су остали да леже на његовим падинама.

Тог поподнева када смо га сусрели како силази из воза, пуних пет година откако су замукли топови, Лин је дуго стајао на врху брда и гледао његове сада мртве стране како се пружају доле ка плодним виноградама. Мислио је на оно ратно јутро и на своје пале другове.

одједном заузјало. Пошто је дао свој знак за распознавање, почео је ујурбаним речима да даје потребне елементе.

Високо изнад његове главе небо се проломило продорним звиждуком.

Одмах ватим, тамо доле, у долини коју је посматрао, дигла се велика црна печурка земље, дима и блата. Онда су зафијукале друге гранате. Држећи се његових упутстава, савезничка артиљерија отворила је ватру.

Негде, недалеко, чуле су се немачке команде. Немци су долазили. Као је још неколико последњих података у отпремник, а онда, бацајући га себи на леђа, дограби аутомат и концентриса сву пажњу на Немце који су почели да се појављују на ивици пропланка. Пуцњава својих другова чуо је још неколико тренутака. После је све умукло. Изгледало му је да је остао сам са Немцима на врху брда. Друга двојица била су убијена.

Причекао је да се четири Немца појаве испред камена иза кога је био скривен, а тада је међу њих бацио бомбу. Ово је била друга и последња коју је имао. Скочио је и потрчао низбрдо. Тежина ранца са станицом претила је да ће га сваког тренутка срушити. Али, он му је и спасао живот. У неколико махова осетио је тупе ударе у метал Меци намењени њему ударали су у станицу.

Страховита експлозија одјекнула је шумом. Једна граната сручила се на сам врх љуника. Вероватно неком грешком, а можда и због погрешног пуњења, савезничка граната погодила је место на коме се до малопре он налазио, увевши забуну у редове немачке патроле.

Лин је наставио да трчи низбрдо. Заклињао се у себи да ће, ако успе да се спа-

И ТО ЈЕ ДОКАЗ...

Најбољи доказ да не користе само лекови већ и сугестија добијен је овим опитом: једној групи болесника који болују од исте болести преписан је неки лек, а другој групи са истим симптомима давана су по облику, величини и боји исте таблете али „празне“, без лека. Показало се после извесног времена да велики број болесника у другој групи осећа побољшање као и они у првој.

Према томе психотерапија је користан начин лечења и све је већи број болесника који се њоме може и треба да лечи. Лекови не користе увек а они се сувише, често и непотребно препишују и узимају, што има за последицу не само губљење времена него и расипање новца. Додуше за лечење болести „на нервној бази“ треба више лекара, више времена и боље познавање психотерапије.

БЕЗ ВЕЛИКИХ ПРОМЕНА

Вештина прављења предмета од дугавог стакла није се много променила још од пре много векова у старом Египту. Поред познате фабрике у Европи, и у Америци постоји једна веома позната: фабрика Стојбен у месту Корнинг у држави Њујорк. Између осталог, после дугогодишњих опита, ту је пронађен начин за израду предмета од кристала.

Скупљачи уметнички израђених предмета од стакла трагају за њима широм света. Врло искусни радници изводе нацрте које су за ову фабрику израдили: Матис, Томас Бентон, Салвадор Дали, Жан Кокто и други. Један сервис, начињен по нацртима неких познатих азијских уметника, толико је леп да је послат као узор да кружи по познатим светским изложбама.

Стаклени диск, сасвим налик на плочу чији је пречник 508 сантиметара израђен је у фабрици у Корнингу, за дионоски телескоп Хил опсерваторије на Технолошком институту на Маунт Паломару. Са својом тежином од 18.444 килограма и досад непознатом величином — он представља јединствен комад стакла који је човек успео да из-

СА СВИХ СТРАНА

У Јапану је недавно постављено неколико нових лифтова за превоз купаца у токијским прекупећима и једној робној кући. Ти лифтови су, како пише јапанска штампа — последња реч технике: крећу се без каблова. Клизе савршено нечујно и глатко по својим исправним шинама, а покрећу их — подижу и спуштају — специјални мотори. Мотор врло равномерно, уједначеном брзином, „пење“ кабини лифта по шинама и на исти начин је спушта. Нема свих оних ужали, жица и сличног. Безбедност је — како тврди инжењер Машуцу, проналазач и конструктор овог специјалног мотора и читавог лифта, потпуна јер специјални зупчаници у случају неког кварва, спуштају кабину сасвим успорено до најближег спрата.

БАЈОНЕТ

Славни руски војсковођа Александар Васиљевич Суворов (1730—1800) био је једном у гости-ма код неког пријатеља у Новгородској губернији. Ве-чери су проводили причајући и сећајући се својих старих другова из минутих ратова. Суворов је обично ујутру од-лазио у шетњу у околину шуму. Једног дана у шуми, по-ред дебелиг хрasta, он сре-те дечака Сању Видрина.

— Да ли си ти, деда, вој-ник? — упита дечак Суво-рова.

— Да, — одговори фелд-маршал.

— А одакле долазиш?

— Из рата.

— Знаш ли штогод да ми испричаеш о Суворову?

— Дедице, хоћеш ли да ми поклониш твој бајонет?

— Шта ће ти?

— Да га имам кад пођем у рат против непријатеља.

— Али ја немам код себе бајонет.

— Какав си ти војник без бајонета? — чудило се Сања.

Суворову ништа није дру-го преостало него да дечаку обећа бајонет.

Следећег дана дечак поно-во дође у шуму. Чекао је деду до мрака. Али га није дочекао. Он закључи жало-сно: „Преварио ме је“.

После неколико дана доја-ха један коњаник и потражи Сању Видрина. Коњаник је носио један пакет. Предајући

Фелдмаршала изненади пи-тање и рече:

— О каквом ти то Суворо-ву говориш?

— Па о Суворову који је ратовао с Турцима.

— Не знам ништа о њему, — одговори Суворов.

— Какав си ти војник кад ништа не знаш о њему?

Дечак узео од Суворова па-лицу и повика: „Ура! За мном војници! — Ето, тако говори Суворов“ — додаде дечак.

— То је диван дечак! — помисли Суворов.

Било му је пријатно што чак и деца о њему говоре.

Кад се Сања зауставио, предаде палицу Суворову и рече:

га Видрину, рече:

— То је од Суворова!

— Да ли је могућно да је Суворов послао свог послан-ог — изненадио се дечак.

Ускоро су се слегли и же-не и људи из села и сви су с неверицом гледали у дечаков поклон.

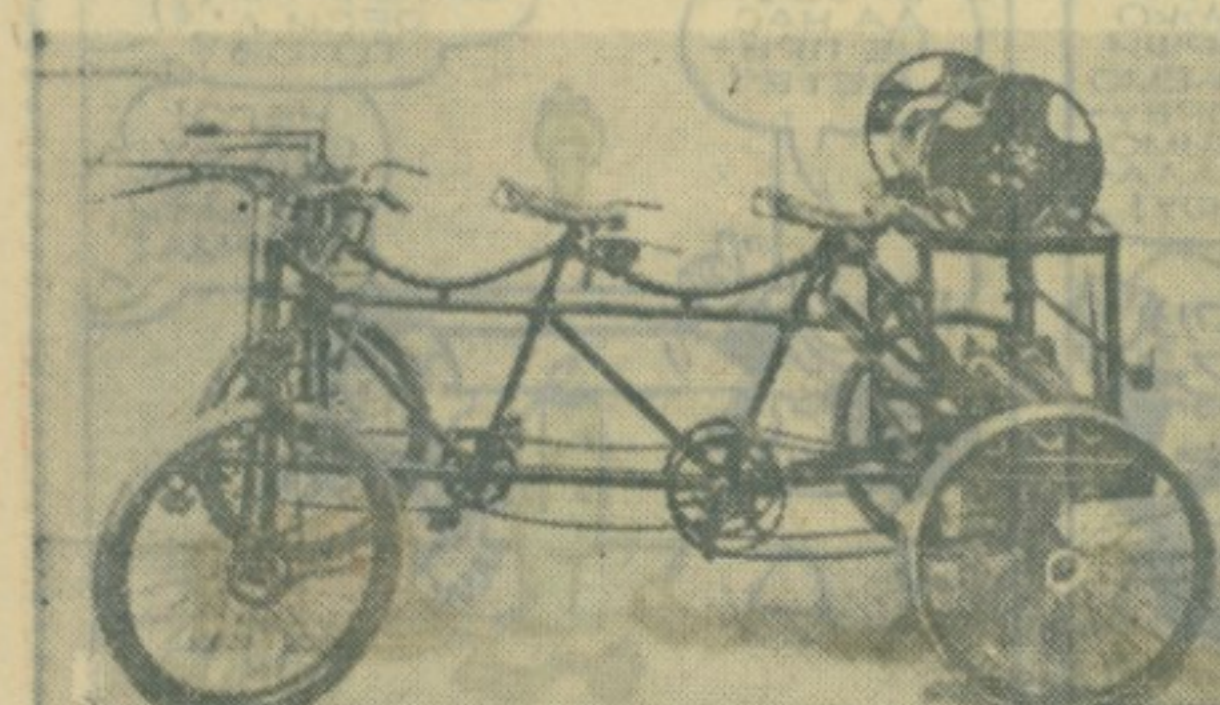
— Отвори га да видимо шта је у њему, — повикаше.

— Бајонет!

— Господо, прави бајонет, — чудили се сви.

Тада им Видрин исприча о свом сусрету с дедом у шуми.

Отада се Видрин није од-вајао од бајонета. А кад је порастао бајонет је узео и по суворовски тукао непри-јатеља.

Возило са три седишта марке „Аурора“ служило је од 1899. до 1923. године за отпремање људства. Поред ватрогасног шпрма био је позади смештен санитарски материјал.

У Базелу влада права страст сакупљања: сли-ка из свих епоха, раз-них животиња, живих и испу-њених са свих континената тегли од помата из старих а-потека, играчака и велосипе-да са високим точковима из херојских почетака овог спор-та.

Једини у читавој Швајцар-ској, у Базелу постоји ватро-гасни музеј. Оно што тамо може да се види није интере-сантно само за професионалне ватрогасце него и за друге

јер представља и праву исто-рију града.

У једном углу лежи комад издубљеног дрвета, који је некад, још 1285. године при-падао градском водоводу. Свада околно стоје кожна и гвоздена ведрa за воду са гр-бовима или иницијалима ес-нафа који су у првој полови-ни прошлог века имали да се боре против пожара. Друго времена било је вобичајно да се сами грађани позивају у помоћ.

По једној наредби из 1763.

ЈАДНИЦИ ПО РОМАНУ ВИКТОРА ИГОА

ВАТРОГАСНИ МУЗЕЈ У БАЗЕЛУ

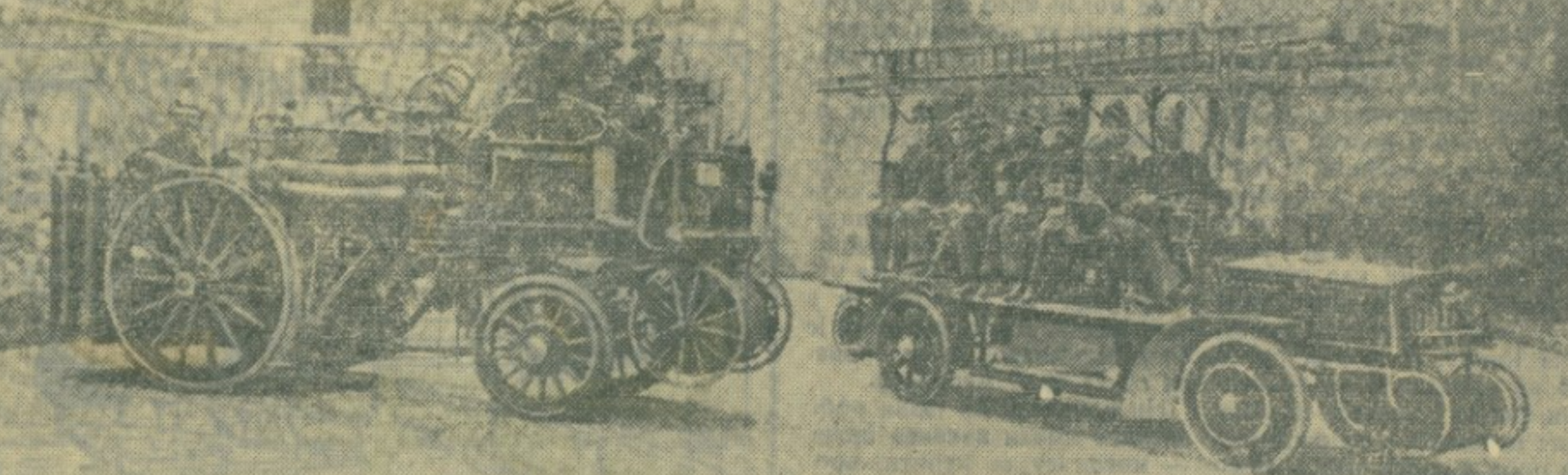
године знак за опасност од пожара даван је хичем из пу-шке кремљаче. Дешавало се вероватно да грађани пречу-ју пуцањ, а и звона за узбуњу-па је у том случају дупано у добоше пред кућама где су били еснафи и пред градским капијама.

Огроман метални рог за до-зивање, којим су „дувачи с торња“ обавештавали грађа-не кад би опазили пожар, на-лази се у сали поред самих

гашења пожара заступљено је у ватрогасном музеју.

Ту је и такозвана „бомба за гашење пожара“: у вели-кој кутији од картона пуна шалитре, сумпора и угља. По што би ватрогасци запалили ове хемикалије, бацали су ку-тију у запаљену просторију и надали се да ће на тај начин угасити пламен. На цедуљи поред „бомбе“ пише: „Руко-вање опасно а дејство неиз-весно“.

Све што припада развитуку

Парни ватрогасни шпрк, двоцилиндрична машина, постоји још и данас а служио је све до 1925. иако је развијао нај-већу брзину 30 км на час. Један човек из посаде је седео позади као ложац, а угаљ је стављан у прикључени тендер (лево). Електромобил као кола за људство (десно)

ЖИВОТ РОБОВА У СТАРОЈ ГРЧКОЈ

У старој Атини било је преко 300.000 робова. Професор Сорбоне Робер Фласелијер говори у овом чланку о њиховом положају

Атињани су највећи део свог времена посвећивали политичким пословима свога града зато што су робови обављали сав други посао за њих.

Средину између господара и робова представљали су странци насељени у граду, који су се звали метеци. Најчешће су то били Грци али је међу њима било и Финијана, Фригијаца, Египћана и Арабљана. Метеци су плаћали нарочиту таксу, метоикон, а ако би се неко оглушио о ову своју обавезу претваран је у роба. Многи метеци су били пре дузмиачи, газде и запошљавали су раднике-робове.

Робом је најчешће постајао побеђени ратник кога породица није могла да откупи. Али и сви неборци, жене и деца који нису побијени у неком заузетом граду, постајали су робови. Тако и Хекуба, Андромаха и Касандра. Многи робови су допремани гусарењем а у мирно доба постајали су и други начини да се дође до робова. Осим на Атини, после Солонових закона, у целој Грчкој је отац породице имао право да прода своје дете као роба. Трговци „људском стоком“ су најчешће ишли по своју робу у Тракију и Фригију. У самој Атини отац који ма из којих разлога није хтео да подиже своје дете могао је још одмах по рођењу да га прода, али и да га остави на улици. Ту је новорођенче умирало а ако би га неко прихватио и очувао — постајало је роб.

Сиромашни људи који су умирали од глади могли су сами себе да продају господару који је примао обавезу само да их храни. Неки лекар Менекратес из Сиракузе пристајао је да лечи болеснике само под условом ако са њим склопе уговор да ће, кад оздраве, постати његови робови. Дужник који није могао да врати свој дуг продаван је као роб (осим у Атини после Солона) а добијеним новцем је исплаћиван поверљивац.

Страшну судбину робова замало није упознао и велики антички мислилац Платон. Када је 388. године пре наше ере учинио посету Денису из Сиракузе, тиранину, Платон му се није нимало допао. Да би га се ослободио наредио је да га силом укrcају на лакедомонски брод чији је капетан имао да га у Египти прода као роба. Неки учени грађанин Киренаик га је, срећом, откупио и вратио пријатељима и филозофији. У Атини се дешавало да андролорчисти (ловци на слободне људе) украду децу или младе ље и продају их као робове.

Главне пијавце робова биле су у Делосу, Хиосу, Самосу, и на Кипру. У Атини су се робови продавали на лицитацији сваког младог месеца. Цена је зависила од способности роба и онога што је умео да ради. Откуп за ратне заробљенике износио је, у петом веку пре наше ере: 200 драхми, а у четвртм је пораб

стао на 500. Радник је плаћан 200 драхми, жене нешто више а квалификован радник је вредео 300 до 600 драхми.

Кућни робови су смели да се ожене само по дозволи господара али је практично никад нису ни добијали јер се господару није исплаћивало да годинама храни још и његову децу пре него што постану способна за рад. Дозвола за оснивање породице добијати су само нарочито добри робови које су господари желели да вежу за себе.

Највећи број робова био је запослен у руднику Лаурион из кога се вадила оловно-сребрна руда. Радило је стално по 10.000 а у неким периодима и по двадесет хиљада робова а сви су долазили као на издржавање казне због неке кривнице. Иначе чак ни у највећим радионицама није било више од 120 робова колико је држала радионица оружја, метека Кефалоса. Многи робови су радили као обични носачи у лукама.

Неки роб Пасион се био показао као велики банкарски стручњак и његов господар га је ослободио. Затим је учинио велике услуге држави и постао чак атински грађанин што је било веома тешко у то време.

У граду су све домаће послове обављали робови. Изузетно богати Атињанин Ницијас је држао хиљаду робова али пошто за све није било посла издавао их је под најам другима. Обичан Атињанин их је имао по десет, обично: вратара, кувара, „педагога“ који је водио децу у школу и бринуо се о њима, и служавке које су чистиле кућу, ишле по воду, млеле жито, плеле и ткале. Многи сиромашни Атињанин нису имали ни једног роба.

Држава и светиштва су такође могли бити власници робова који су се звали хијеродули. Најчешће су они радили у скупштини, савету, судовима и надлештвима, или обављали посао целата, чистача, радника у ковницама. Пошто су се заробљени Скити показали добри полицајци њих је држава све чешће куповала и постављала за чуваре реда на улицама и у скупштини. Једно време их је било око хиљаду и логорovali су на брду Аеропагу.

Ни приватни ни јавни робови нису имали никакву права — могли су се купити, продати, издавати или дати у јемство. Нису могли да буду сведоци пред судом али да би доказао своје тврђење њихов

господар је могао да предложи да их подвргну мучењима. Роб који би покушао да побегне обележавали су усијаним гвозђем. Бракови који не би одобрили господари ни су имали никакве важности.

Положај робова у Спарти је био још беднији него у Атини где се роб, према коме је господар био нечовечан, могао склонити у светиштво. После тога је овај био обавезан да га препрода. Закон је штитио роба од свирепости и грубости његовог сопственика.

Робови нису имали право да похађају школе зване гимназије које су биле само за слободне људе. Али они, запослени у јавним службама водили су у Атини угодан живот ситних чиновника. Могли су слободно да бирају свој домицил, да се жене а примали су и плате.

У Атини је у V веку пре наше ере било 200.000 слободних грађана заједно са метецима, а преко 300.000 робова.

Грци су били из ранијих периода наследили презир према физичком раду. Трговину су исто тако сматрали недостојном и стога су је уступили метецима. У Лакедемонији је слободним Спартанцима био забрањен ма каква рад. Али је такво стање испољило и многе недостатке — показало се да је штетно по опште интересе у Атини па је, после Солона, објављен закон којим се забрањује нерад грађанима.

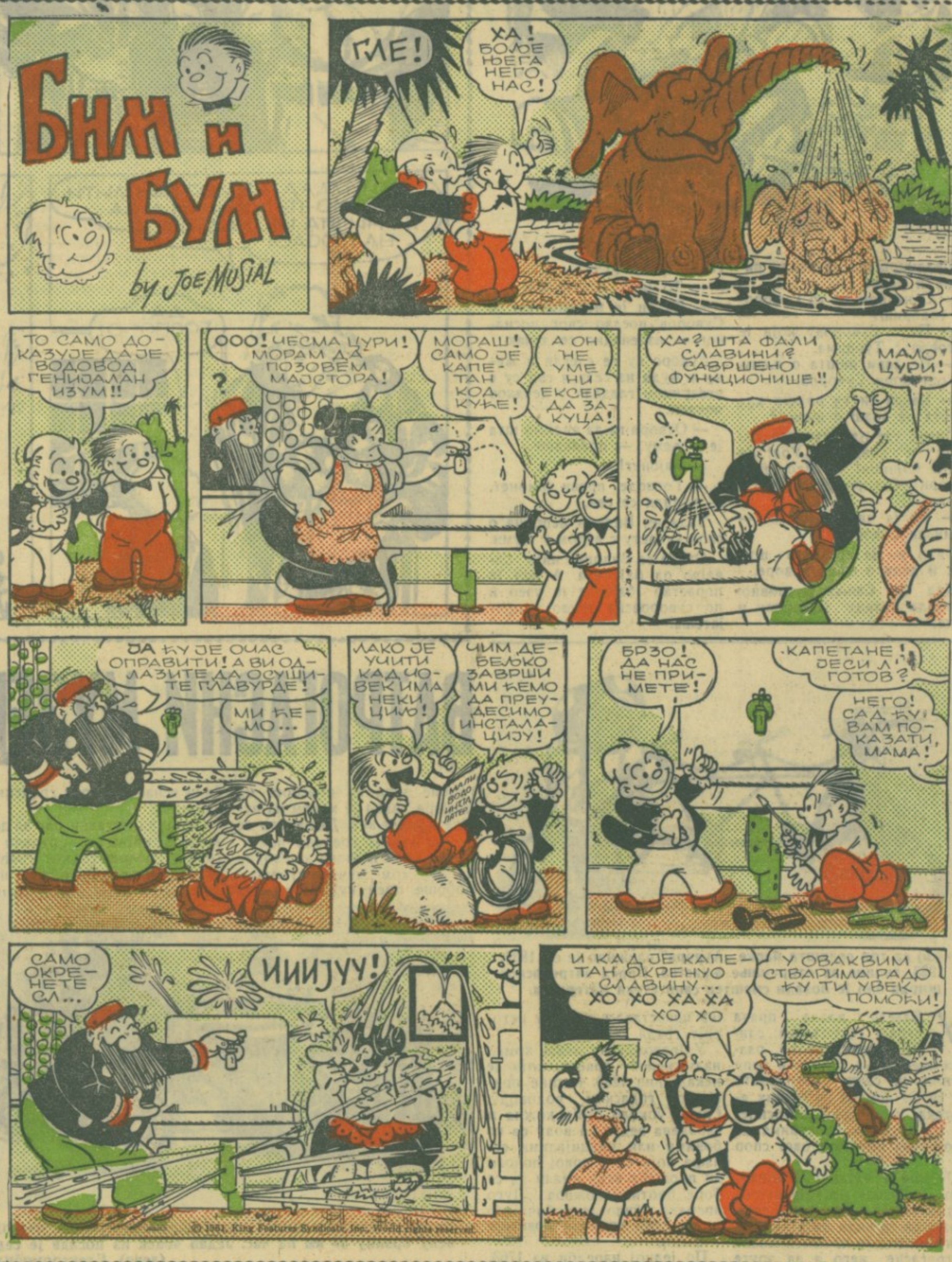
ПЕТ ПУНИХ ДАНА ТРАЈАЛА ЈЕ „КОПРА-ТРКА“ ОД МАКАСАРА НА ЦЕЛЕБЕСУ ДО ЦАКАРТЕ НА ЈАВИ. ОВЕ ГОДИНЕ СТАРТОВАЛО ЈЕ 47 ЈЕДРЕЊАКА КОЈИ СУ ИМАЛИ ДА ПРЕВАЛЕ РАЗДАЉИНУ ОД 1.600 КИЛОМЕТРА. У СРЕДИНИ ЈЕ ЈЕДРЕЊАК ПОВЕДНИК (17) КОЈИ ЈЕ ПОД КОМАНДОМ КАПЕТАНА ЦАНИНИЈА ПРЕВЕЗО 113 ТОНА КОПРЕ И ПРВИ СТИГАО НА ЦИЉ

»КОПРА — ТАКМИЧЕЊЕ«

Сваке године Јаванско море реду експортни артикул Индонезије.

Једрилице полазе из Макасара на острву Целебесу до Цакарте на Јави, главног града Индонезије.

Ове године учествовало је на популарној „копра-регати“ 47 једрењака. То је за учеснике значило пријатан спорт а за индустрију бржи пренос робе.

ПОСВИРАЈ ПА И ЗА ПОЈАС ЗАДЕНИ

Холивудска лепотица Ен Милер од свог мужа са којим се развела тражила је за издржавање суму од 10.000 долара месечно. Притом је детаљно изнела своје захтеве: за куповину нових хаљина 2.500 долара, 1.000 за забаву, 500 за путовање, 500 за трошкове у клубовима, 450 долара за козметичке издатке, 350 долара за послугу, 300 за исхрану и 50 долара за неговање своје француске пудлице. Суд сада треба да одлучи о оправданости ових захтева.

АУТОМОБИЛ БУДУЋНОСТИ

На овом Пирин Фаринином „аутомобилу будућности“ точкови су сасвим необично распоређени: предњи је постављен напред и служи за управљање, два су са стране али више ка задњем делу, четврти, опет на средини, директно је повезан са мотором у задњем делу. Читав аутомобил има јајаст облик.

БЕЗ ДУГОГ ЧЕКАЊА

Уобичајено је да пиво одлежи четири до пет месеци пре него што се пусти у продају. Недавно је у Шведској пронађен нов метод који скраћује то време на једну до две недеље. Сада се овај начин технолошки разрађује и може се очекивати да ће за три до четири године наћи широку примену у индустрији пива.

НАЈВЕЋА ЖИЧАРА У ШВАЈЦАРСКОЈ

У Швајцарској је почела да се гради нова жичара која ће повезати место Стрехелберг са зимским спортским центром Миреном. Завршена станица се налази на 3.000 метара висине код планинског ресторана. Модерна и највећа жичара у Швајцарској превозиће путнике за 22 минута ако сваког минута прераде око 100 метара.

АВИОН НА НОЖНИ ПОГОН

Први пут је један човек успео да полети помоћу снаге сопствених мишића. Британац Џон Вимпери је на „авиону“ прешао 903 метра на два и по метра изнад земље. Његов авион је налик на једрилицу, а погонску снагу за потисак ваздуха дају му педале које се покрећу ногама.

ПЕРСПЕКТИВНА ГРАНА

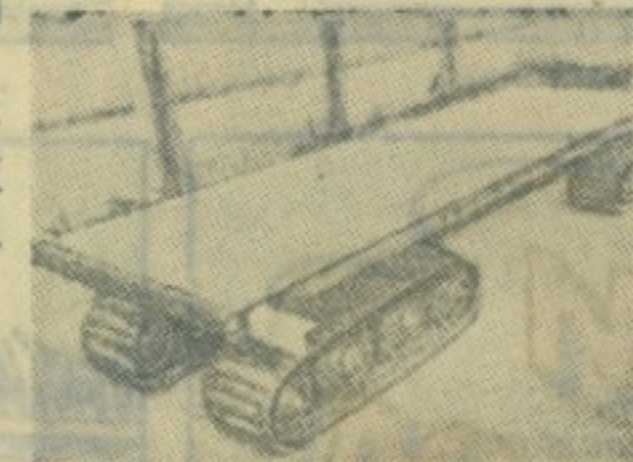
Према проценама стручњака истраживање васионског простора постаје у појединим земљама не само важна научна област него и посао у коме се запошљава све већи број људи. У Сједињеним Државама на разним пословима ове гране, ради већ сада пола милиона лица, а у Совјетском Савезу, према приближним проценама, тај број се пење на 600.000. У Западној Немачкој, која је тек недавно почела интензивније да се бави проучавањем васионе, уопштено је преко 100.000 лица.

Издаци за васионска истраживања и модерно ваздухопловство и даље ће наравно расти. У блиској будућности трошиће се годишње у високоцивилизационим земљама најмање 10 одсто националног дохотка, укључујући ту и издатке око истраживања васионе у војне сврхе.

РАНГ-ЛИСТА

Најбољи познавалац америчког тржишта аутомобила др Пјер Мартино начинио је ранг-листу најпопуларнијих марака аутомобила. Пратећи продају појединих модела путничких кола у САД, дошао је до закључка да су најомиљенија кола марке Кадилак. Остале иду овим редом: Линколн, Крајслер, Олдсмобил, Бјуик, Студебекер, Меркури, Доу, Понтијак, Плимут, Шевролет и на крају тек Форд.

ГУСЕНИЦЕ ИЛИ ТОЧКОВИ

У Ливерпулу је направљена приколица дуга 13 а широка 3,30 метра која може, иако са теретом од 30 тона, да се креће по сваком терену. На добром путу довољне су обичне гуме, али се преко њих лако могу ставити гусенице ако је терен лош. На оба краја платформе налазе се ваљци који олакшавају утовар.

Јесће ли већ чврсти да...

... морски орао понекад тако дубоко зариде своје канџе у рибу да то може да му се освети. Ако је риба већа догоди се да га одвуче

под воду пре него што стигне да ишчупа канџе.

... са падом Бастије 14. јуна 1789, који се сматрао као дело народног ослобођења, настало је паљење и плач кање замкова и убијање њихових господара, под паролом: „Сваки свога убите спахију“.

... нормално, сваког дана, уносимо у организам 10 одсто гвожђа које се налази у храни.

... пси сигурно откривају мирисе 10.000 пута боље него људи.

... бебе фокс остају уз своје „мајке“ само 15 дана, а затим саме почињу да траже храну.

... од латинске речи festum, којом су некад називани судови где су вршене хемијске анализе и проверавана вредност неког метала, настала је реч тест за испитивање и проверавање вредности човека.

... Француска телевизија има једину у Европи екипу гђураца-камермана који ће ускоро

снимати за своје гледаоце спуштање у море новог батискафа.

... у Форхајму у Немачкој налази се једини музеј бижутерије на свету у коме су најважније историјске колекције бижутерије до пуњења најлепшим при мерцима модерне производње.

... проценат смртности људи који су емигрирали у Америку већи је него оних који су у Америци рођени.

... Тријумфална капија на тргу Етоал у

Паризу је освешена 28. јула 1836. године.

... употребу хируршких рукавица при операцијама први је увео полски лекар Микулчич-Радечки (1850—1905), професор хируршке клинике у Кенигсбергу и Варшави.

... Замак Фонтенбло некад се звао „Двор белог коња“. Име му је дала Катарина Медичи јер је ту поставила једног коња од гипса... Али, од 20. априла 1814. године када је Наполе-

он био приморан да абдицира и опрости се у Фонтенблоу да би отишао на Елбу, зове се „двор части“ или „двор збогом“.

ИПАК СЕ ДОБРО СВРШИЛО

Због квара је овај авион морао да се принудно спусти у близини Њу Делхија. При слетању се претурио и остао да лежи на леђима. Чудним случајем авион нимало није оштећен а путници су из њега изишли без иједне огреботине.

Последњи крик моде

Намештај од дрвета и емајла је последњи крик моде у Великој Британији. Европа зна већ 2.500 година како се емајлира метал, али тек недавно је у Великој Британији развијен поступак емајлирања дрвета. Ово доноси дрвету не само већу

трајност и глаткију површину од само лакирање, него омогућује и разноврсне украсе. На оваквом намештају не остају никакве флеке ни мастице, лако се чисти, и то домаћинца много олакшава одржавање стана.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) врата поштанске поштомнице; 2) протестовање; 3) црна крета; 4) престоница старе Арголиде; 5) епитима; 6) прањак; 7) жопрена; 8) немачки предлог; 9) звер из породице куча; 10) иришцијали руског књижевника („У ка Вања“); 11) река у Аустрији; 12) хемијски знак за иридијум; 13) кост (лат.); 14) врста тканице; 15) историјско место у Малој Азији; 16) бивша португалска колонија у Индији; 17) скраћеница за „алпска“; 18) реалност; 19) познати заменица; 20) скраћеница италијанске радио-телевизије; 21) скупљање техници у телевизијским шупљинама (мел.); 22) један хемијски елемент;

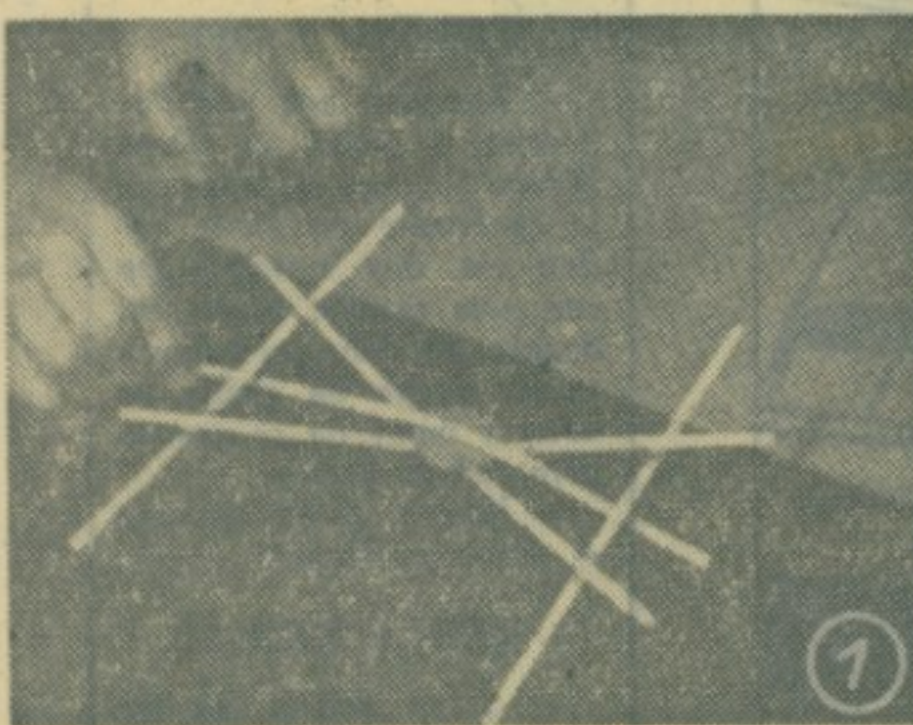
Усправно: 1) град у Чехословачкој; 2) два самогласника; 3) закупац стана; 4) јапанска мера за тежину; 5) планински предео између Винеграда и Сребрнице; 6) стог сена; 7) врата спортисте; 8) предлог; 9) град у Белгији; 10) алатотропска модификација кисеоника; 11) слово латинице; 12) острво на Јадрану; 13) врста папагаја (множина); 14) држава у Азији; 15) врста рибарског оруђа; 16) оперативна-стратејска јединица; 17) врста тропског ветра; 18) мушко име; 19) хемијски знак за галијум; 20) коњик; 21) галама; 22) град у Алжиру; 23) скраћеница за својеручно; 24) слово латинице.

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ
Водоравно: 1) класа; 2) Ори-моко; 3) ада; 4) Ена; 5) Лењин-

град; 14) ос; 15) кси; 16) ка; 17) Акра; 18) По; 19) Ра; 20) но; 21) бк; 22) врат; 23) Стеван Р(ачичковић); 24) пре; 25) аг; 26) Петрунела; 27) Аса; 28) тас; 29) тр-говац; 30) „Анкер“.

Усправно 1) Крањ; 2) ли; 3) а-нонса; 4) со; 5) акер; 6) Одеса; 7) овако; 8) ало; 9) ада; 10) ик-ра; 11) Ги; 12) Кра; 13) ноа; 14) Прењ; 15) брест; 16) Вруток; 17) „Талац“; 18) Спа; 19) пр; 20) тас; 21) Тара; 22) етар; 23) ги; 24) ве-

НАПРАВИ САМ

Струк сламе и прождрљиве шибнице

Пошто се приближава крај школске године а са њим и распуст покушајмо овог пута да вам уместо уобичајене технике пружи-мо мало забаве:
Узмите пет једнаких стабљика сламе, дугачких отприлике по 10 сантиметара

и поставите их као на нашој слици број 1. Успешно све да их подигнете ако добро ухватите претима само крај једне од њих.
У чему је ту „трик“? Ни у чему, ствар је у томе да већто распоредите ових пет стабљика сламе и у месту где се укрштају ставите једну петодинарку

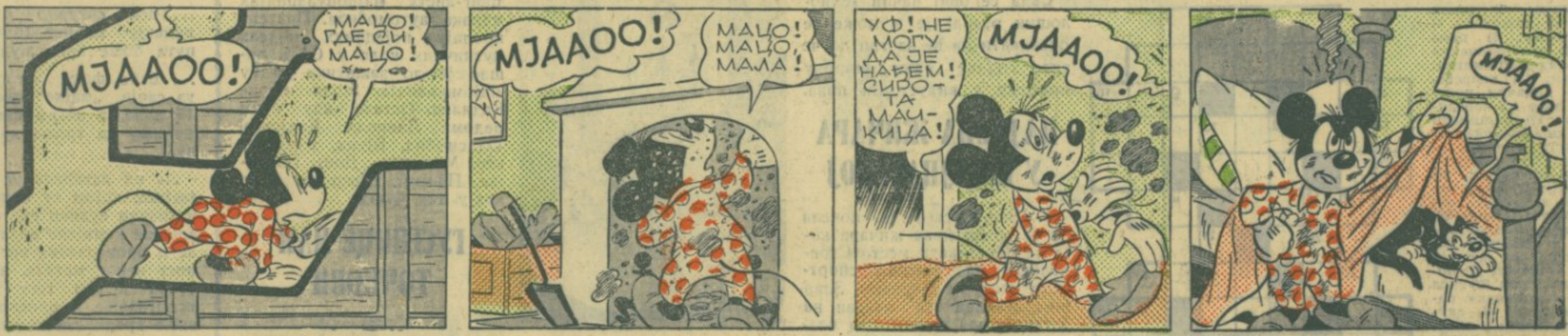
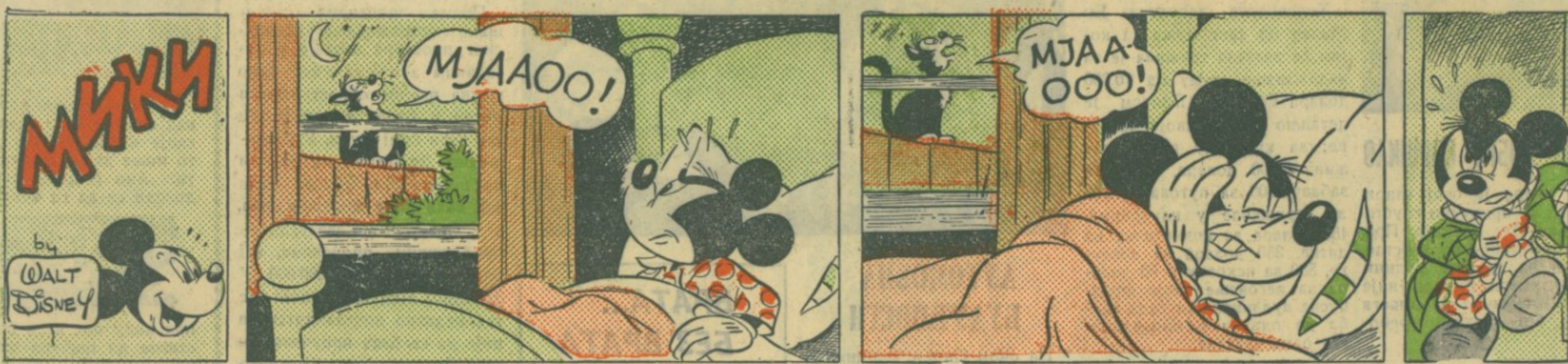
која ће спречити да неки од структура исклизне из „конструкције“ коју сте начинили.
Ставите неколико зрна шибнице у једну чинију са водом. Поређајте их у облику звезде (слика 2), једну покрај друге, а у центру звезде у води ставите мало парче сапуна танко

исеченог и видећете како ће се све шибнице разбежати — удаљити једна од друге као да су се уплашиле од сапуна.
Ако хоћете да их поново скупите ставите парче шибнице у воду — оно ће их све привући, као да желе да га поједу (слика 3).
Пажљиво распечите крај

једног зрна шибнице, а крај другог засеците косом и у-вучите га у прорез првог тако да чине купу наслањајући се на трећу (као што приказује наша слика број 4).
Узмите четврто зрно и помоћу њега подигните пету малу грађевину — све три шибнице (слика бр. 5).

Кба-Кба!

вештује Паја Патак

КАО И ОТАЦ

Учитељ грди Вокицу због рђавог рукописа и каже му да се труди да га поправи. Вокица се нимало није узбудило:

— Нема потребе — одговори — да га исправљам јер ја хоћу да будем доктор као и мој тата!

НАЈБОЉИ САВЕТ

— Био сам већ код два лекара — жали се Пера Ждера Понај. — Један ми је саветовао да више ходам да бих ослабио јер све моје тегобе, тврди он, долазе од дебљине. Други ми је рекао да треба да идем у бању да се лечим. Шта сад да радим?

— Иди у бању пенице — одговори Понај.

ДЕЧЈА ЖЕЉА

— Шта хоћеш да ти купим за рођендан? — ни та Олива Попајеву чећаку.

— Желела бих једну велику лутку са чупавом косом и рапавом кожом.

— Зар не волиш да имаш нову, лепу лутку? — чули се Олива.

— Не — каже мали Цен — ја хоћу од овакве лутке да начиним лепотицу, као што и ти изгледаш кад се вратиш од козметичорке.